

Suhdanne 1/2016

Tutkimusjohtaja Markku Kotilainen

ETLA

22.03.2016

Ennusteen lähtökohdat ja oletukset

- Kiinan äkkijarrutus vältetään mittavalla elvytyksellä; euroalueella ei synny merkittäviä uusia kriisejä; rahoitusmarkkinat rauhoittuvat; Ukrainan kriisi ei ratkea nopeasti, mutta ei myöskään kärjisty.
- Suomea koskevassa ennusteessa on oletettu, että hallitusohjelmassa määritelty **4 miljardin euron julkisen talouden sopeutusohjelma** toteutetaan ja edetään rakenteellisten uudistusten toteuttamisessa
- **Ns. kilpailukyky sopimus** toteutetaan ja vuoden 2017 nollasopimuksen jälkeenkin tehdään maltilliset palkkasopimukset (noin 0.5 %:n sopimuskorotukset)
- Kilpailukyky sopimus nostaisi keskipitkällä aikavälillä BKT:n tason 1.6-1.7 prosenttia korkeammaksi kuin ilman sopimusta (KUVIO)
- Tuloverotusta kevennetään 500 milj. euroa sekä 2018 että 2019

Yhteiskuntasopimuksen BKT-vaikutus*

* Miljardin verokevennys jaettu 2018 ja 2019.

ETLA S16.1/1398

Lähde: Kirjoittajien laskelmat.

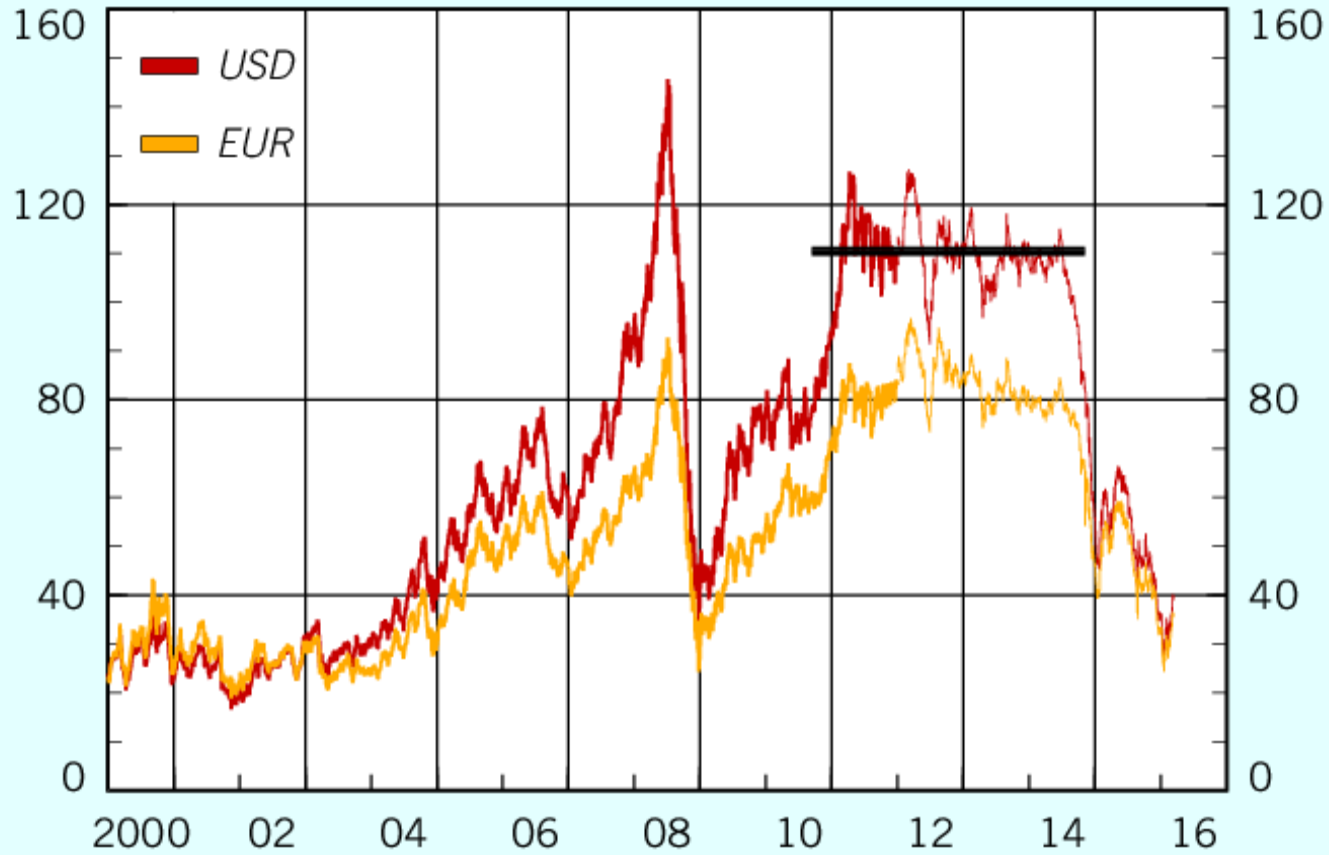
Ennusteen lähtökohdat ja oletukset

- Euro/dollari-kurssi
 - 2015: 1.1
 - 2016: 1.1
 - 2017: 1.1
 - 2018: 1.1
- Raakaöljyn hinta, Brent dollaria/barreli:
 - 2015: 54
 - 2016: 37
 - 2017: 49
 - 2018: 55

Raakaöljyn hinta päivittäin

Brent, USD/EUR per tynnyri

Lähteet: Bloomberg, ETLA.

ETLA S16.1/b229

ETLAn Suhdanne 1/2016: tiivistelmä

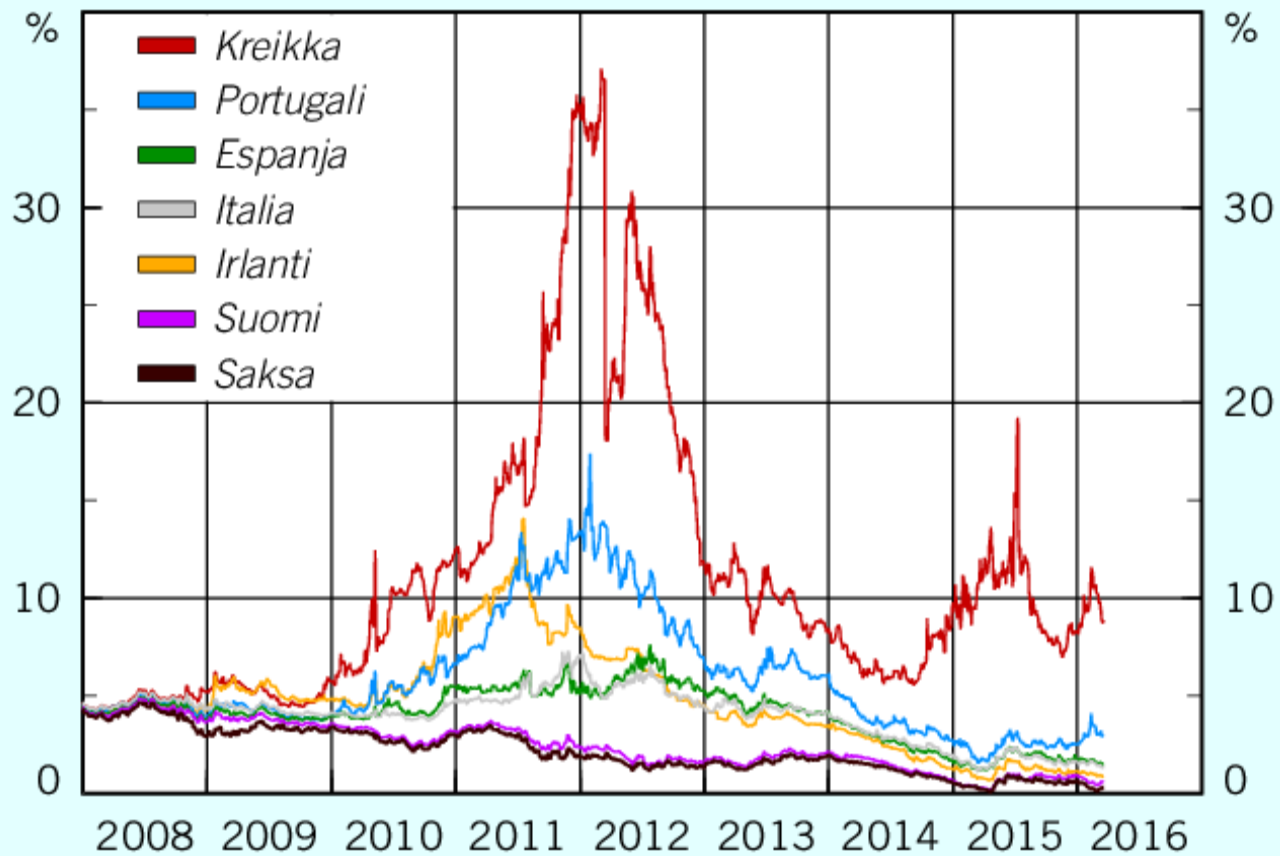
- Halpa öljy, heikko euro ja alhaiset korot tukevat yhä euroalueen taloutta
- Suomen BKT kasvaa 0.9 prosenttia 2016 ja 1.2 prosenttia vuonna 2017
- Viennin määrä kasvaa vajaan prosentin vuonna 2016 ja kilpailukyky sopimuksen tukemana 3.5 prosenttia 2017 sekä 3 prosenttia 2018
- Yksityinen kulutus kasvaa 0.6 prosenttia 2016, vuonna 2017 se lisääntyy vain 0.1 prosenttia vaimean ansio- ja työllisyyskehityksen vuoksi
- Investoinnit kasvavat 3.5 prosenttia sekä 2016 että 2017 ja 2.5 prosenttia 2018
- Työttömyysaste on 9.4 prosenttia vuonna 2016 ja 9.3 prosenttia 2017
- Suomen kuluttajahinnat nousevat vain 0.3 prosenttia tänä vuonna öljyn hinnan laskun ansiosta, ensi vuonna inflaatio kohoaa 1.1 ja 2018 1.7 prosenttiin
- Julkisen talouden tasapainottuminen on hidasta sopeutustoimista huolimatta

Euroalueen talouspoliittinen tilanne

- **EKP:n ohjaukorkoa nostetaan vasta vuonna 2018** nykyisestä 0.00 prosentista.
- **Ns. epätavanomaiset rahapoliittiset elvytystoimet** jatkuvat ainakin maaliskuuhun 2017 asti ja senkin jälkeen siihen saakka kunnes inflaatio on pysyvästi kohonnut kohti keskuspankin hieman alle 2 prosentin inflaatiotavoitetta.
- EKP ostaa jälkimarkkinoilta **valtioiden arvopapereita** vähintään 80 miljardia euroa kuukaudessa (määrää voidaan vielä nostaa).
- EKP:n kevyen rahapolitiikan konkreettisin vaikutus on se, että **korot säilyvät matalina ja euron kurssi on heikompi kuin se muuten olisi.**

10 vuoden valtionvelkakirjojen tuotto eräissä maissa

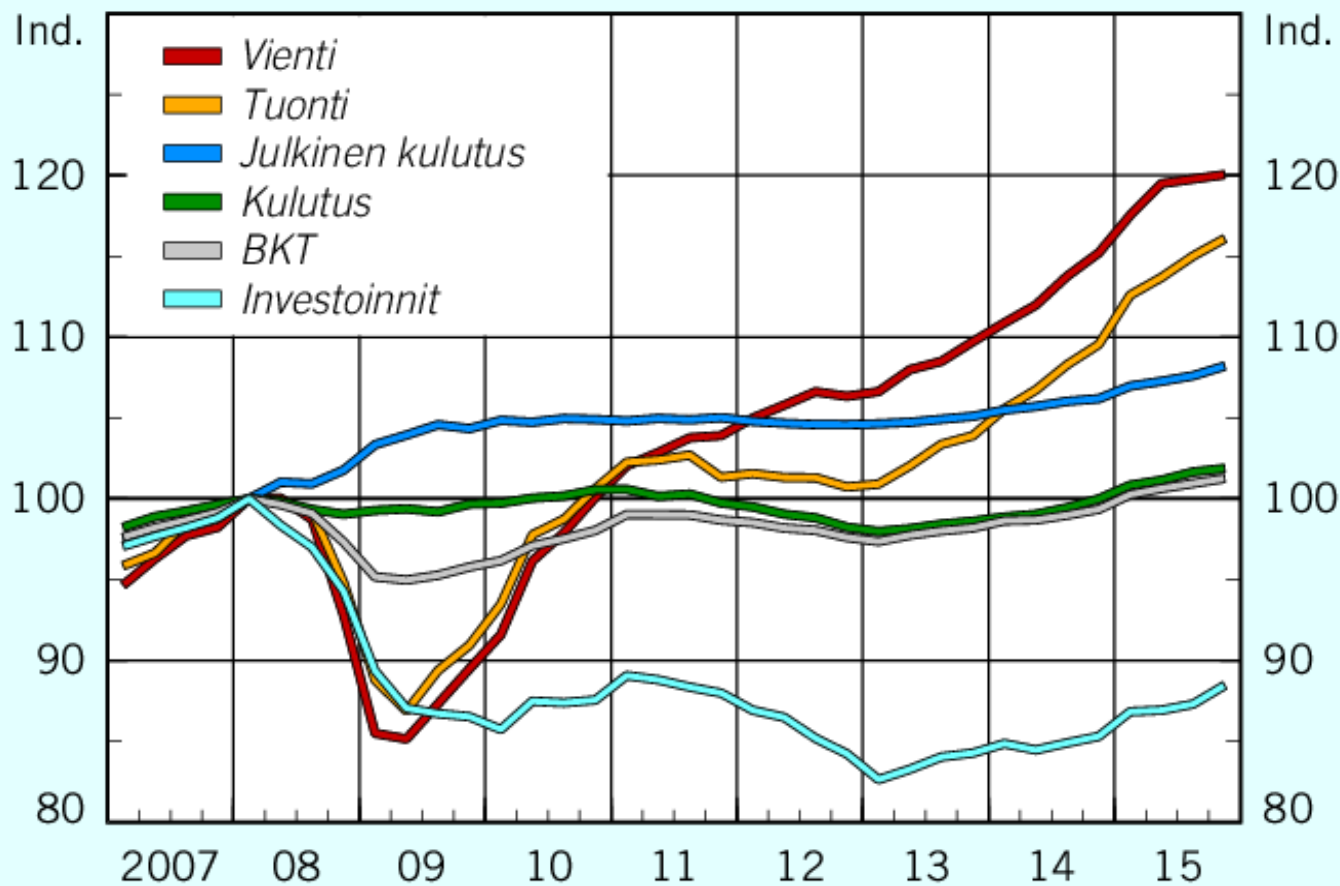

Euroalueen talouspoliittinen tilanne (jatkuu)

- Euroalueen **jäsenvaltioiden** finanssipolitiikka on keskimäärin lievästi elvyttävää (mm. pakolaiskriisin menojen vuoksi). Moni maa kuitenkin sopeuttaa julkisia talouksiaan suurien alijäämien ja velkojen vuoksi.
- Komissio lienee jonkin verran löysännyt tulkintojaan pakolaiskriisin vuoksi, **vakaus- ja kasvusopimuksen määräyksistä luopuminen on kuitenkin hyvin epätodennäköistä.**
- Elvytystä tehdään myös **EU:n n. 300 mrd. euron investointiohjelmalla.** Ohjelma on vasta käynnistymässä.
- Elvytyksen onnistuminen edellyttää, että myös kysyntä vahvistuu.

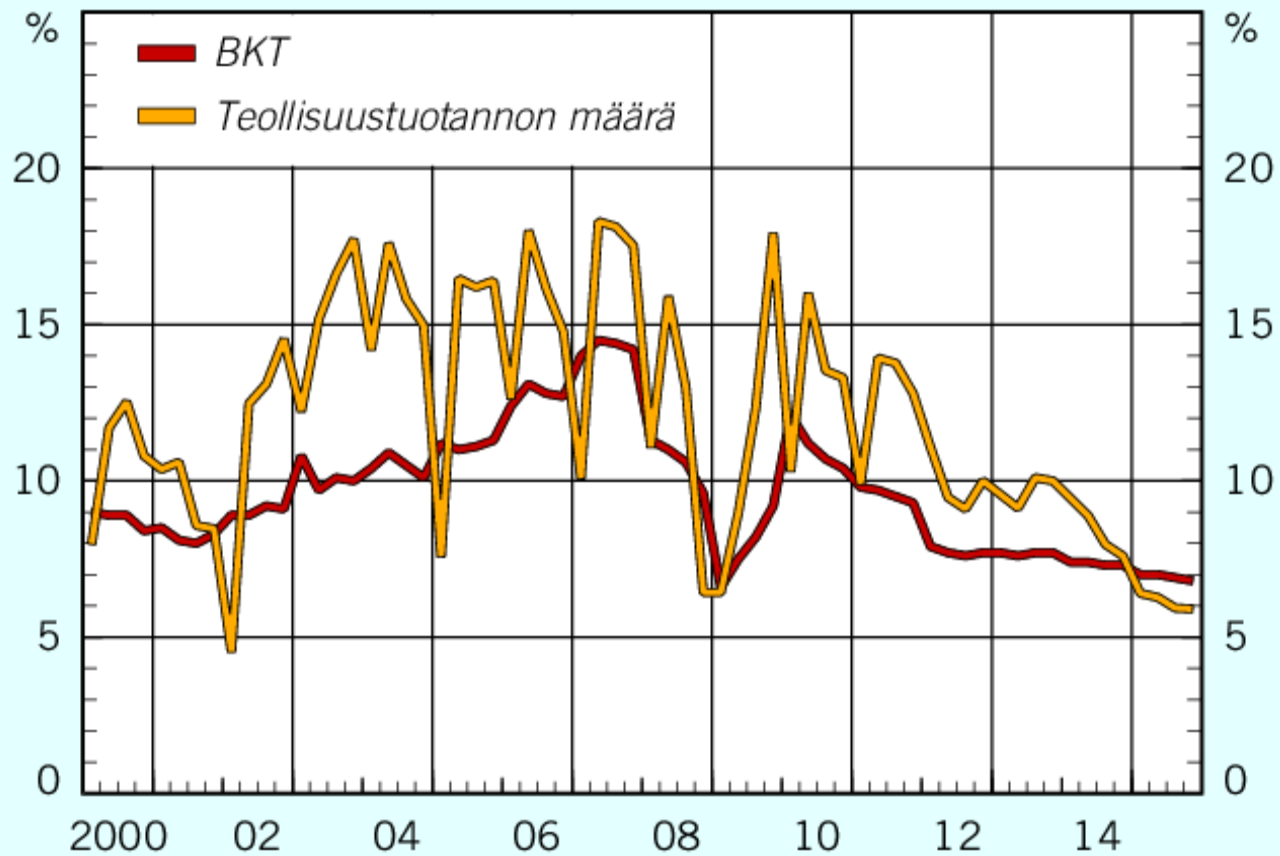

Euroalueen kysyntä ja tarjonta kriisin jälkeen, 2008/1=100

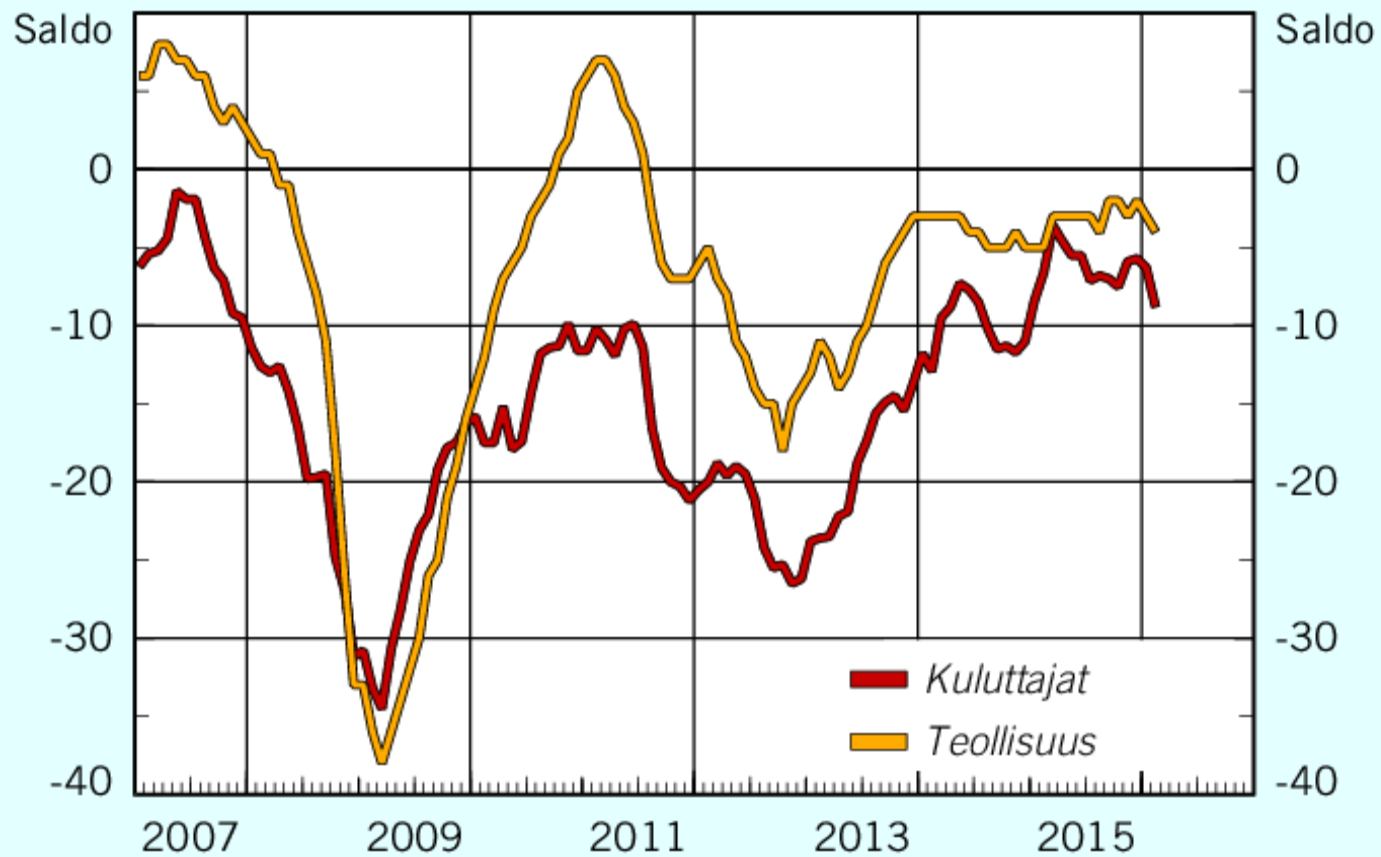

Kiinan tuotannon kasvu neljänneksittäin, muutos edellisestä vuodesta

Euromaiden kuluttajien ja teollisuuden luottamusindikaattori

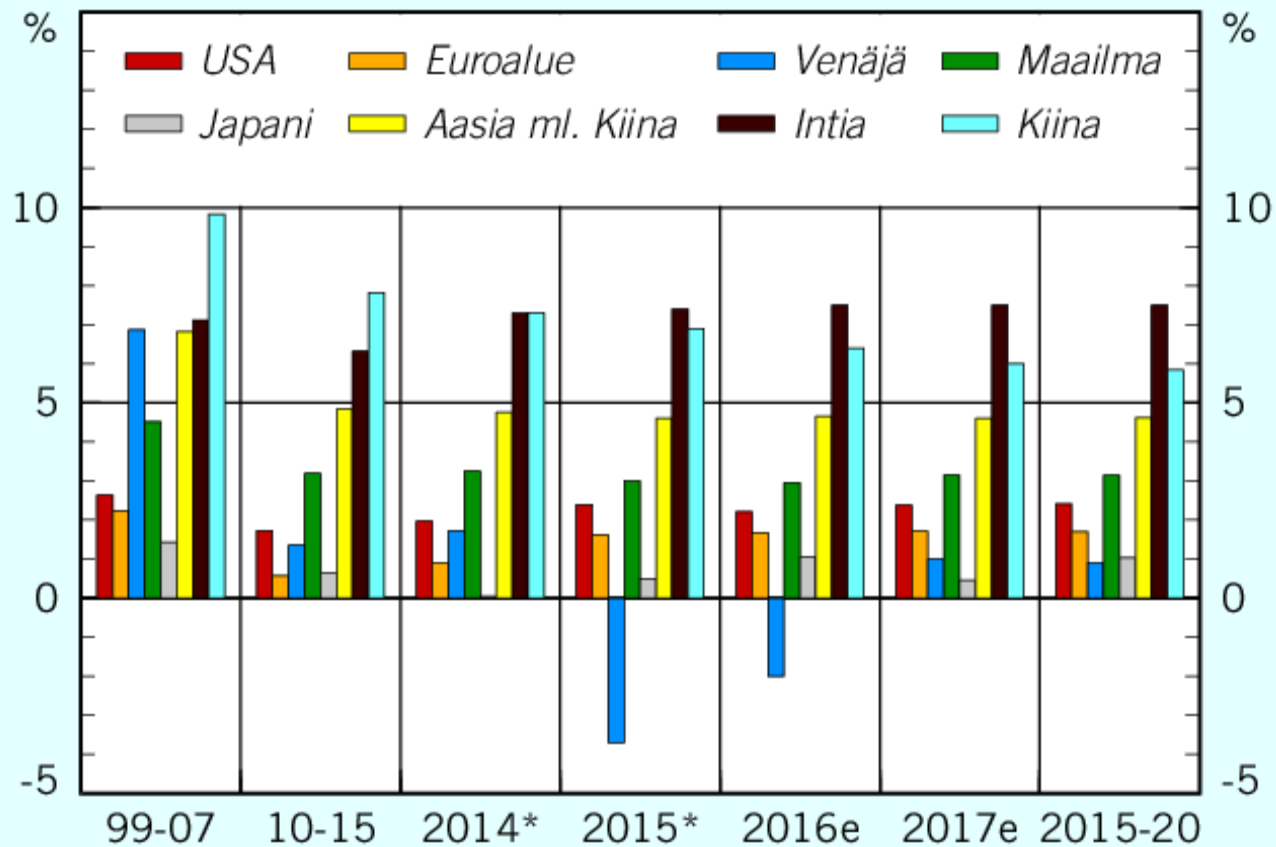

Lähde: Eurostat.

ETLA S16.1/z34b

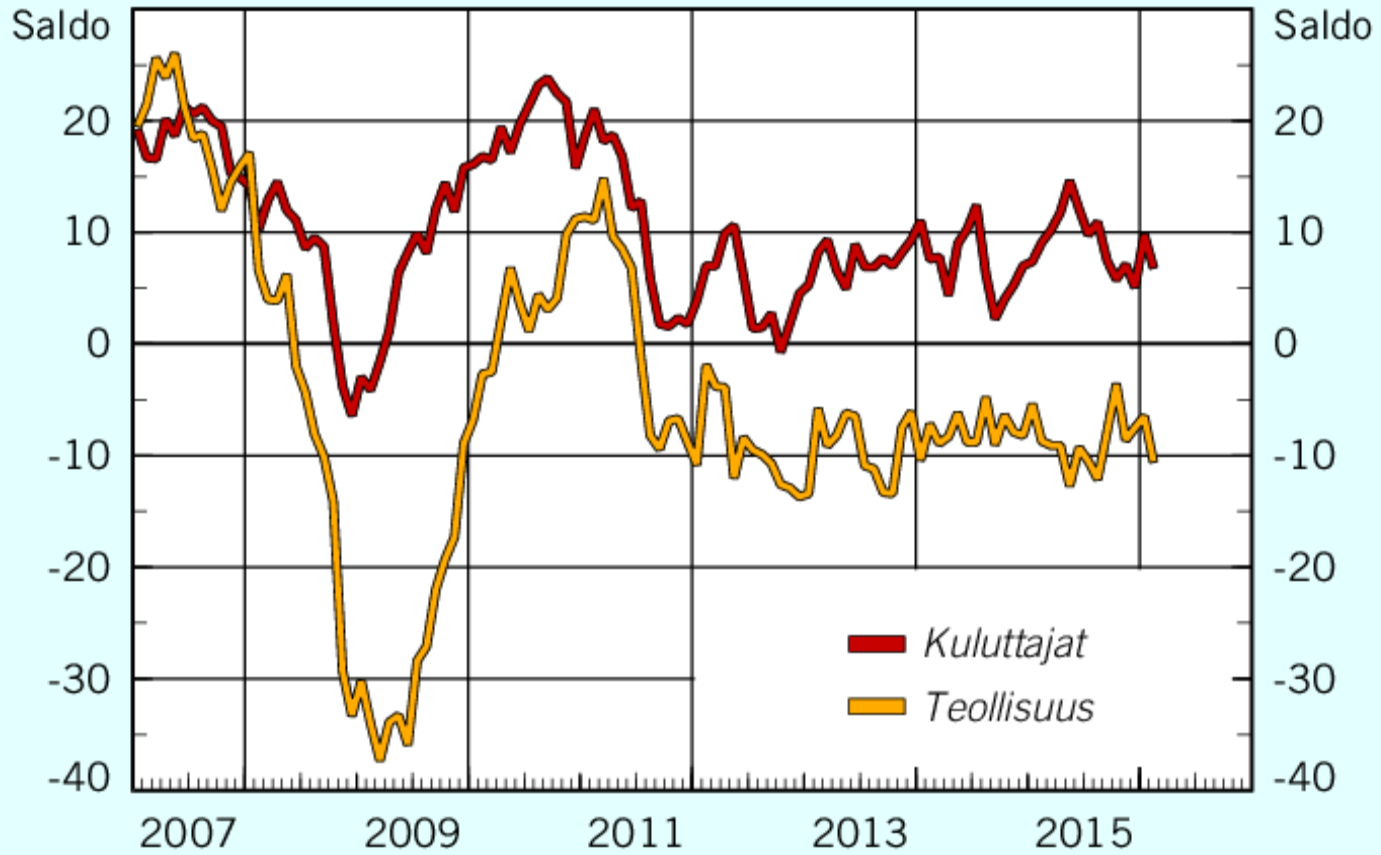

Maailman talouskasvu alueittain

Suomen kuluttajien ja teollisuuden luottamusindikaattori

Lähde: Eurostat.

ETLA S16.1/z34c

Koko Suomen talouden nimelliset yksikkötyökustannukset (kustannuskilpailukyky), kilpailijamaat/Suomi

Kustannuskilpailukyky paranee, kun käyrä nousee

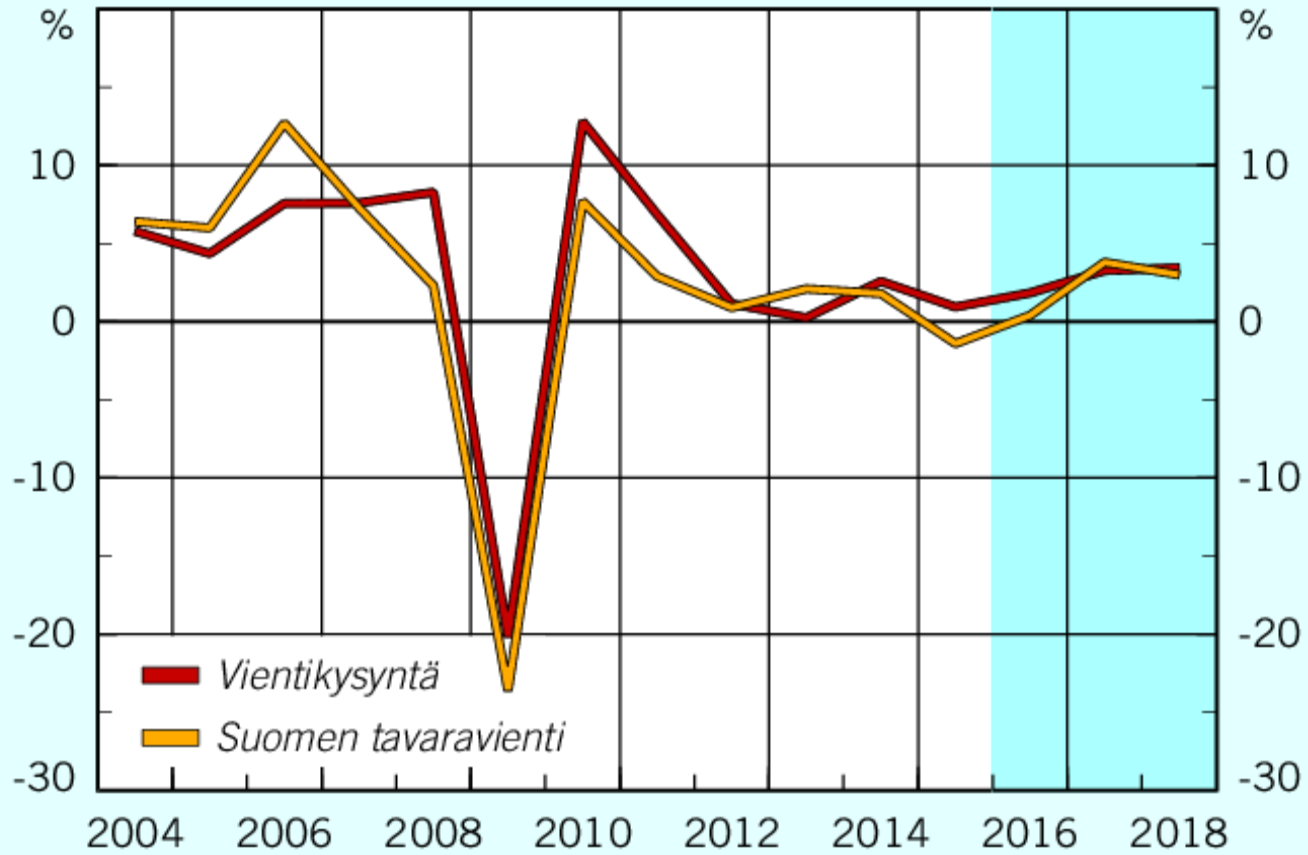
Keskiarvo 1995-2014 = 100.

Lähteet: AMECO-tietokanta, Tilastokeskus, ETLAn ennuste Suomelle.

ETLA S16.1/246

Vientikysyntä ja Suomen tavaravienti

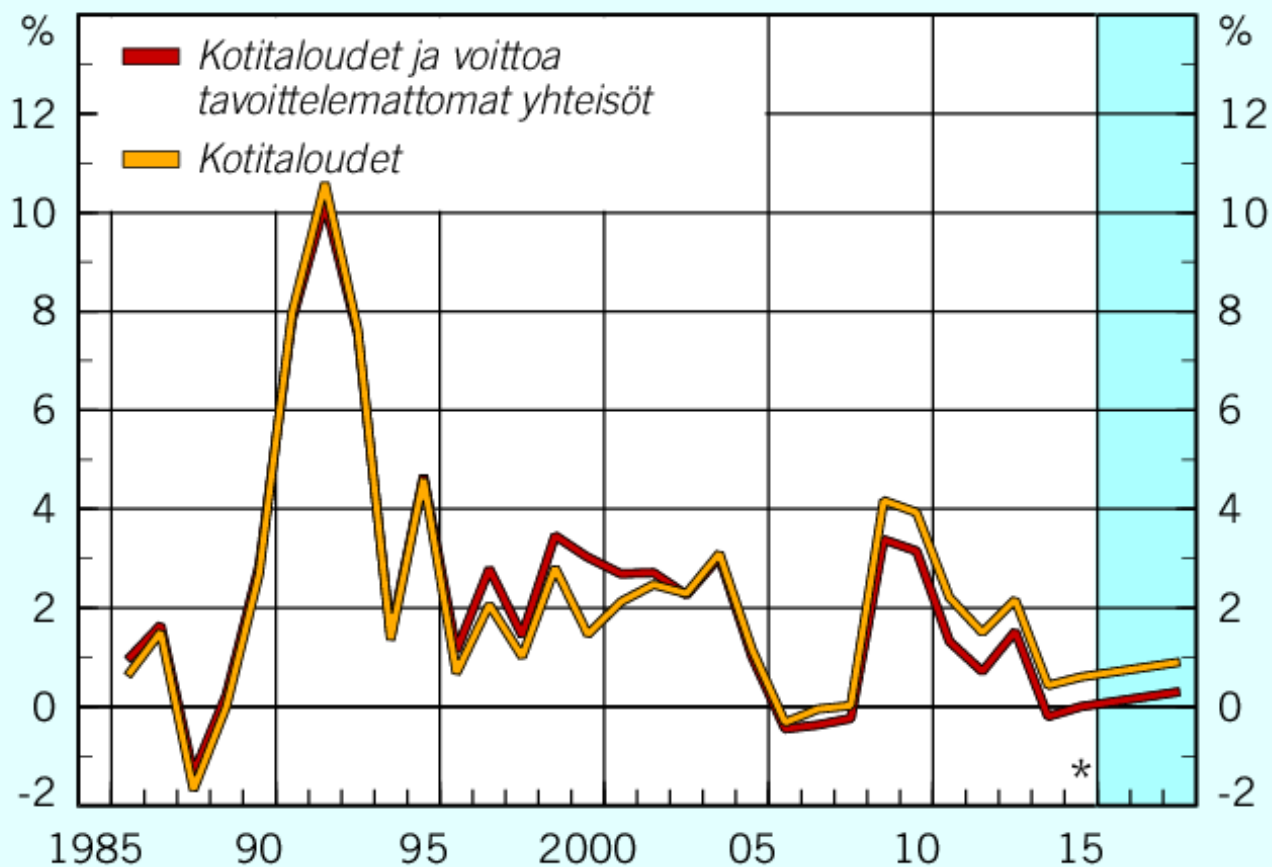

Yksityiset kulutusmenot, kausitasoitus, 2010 hinnoin

Kotitalouksien säästämistä

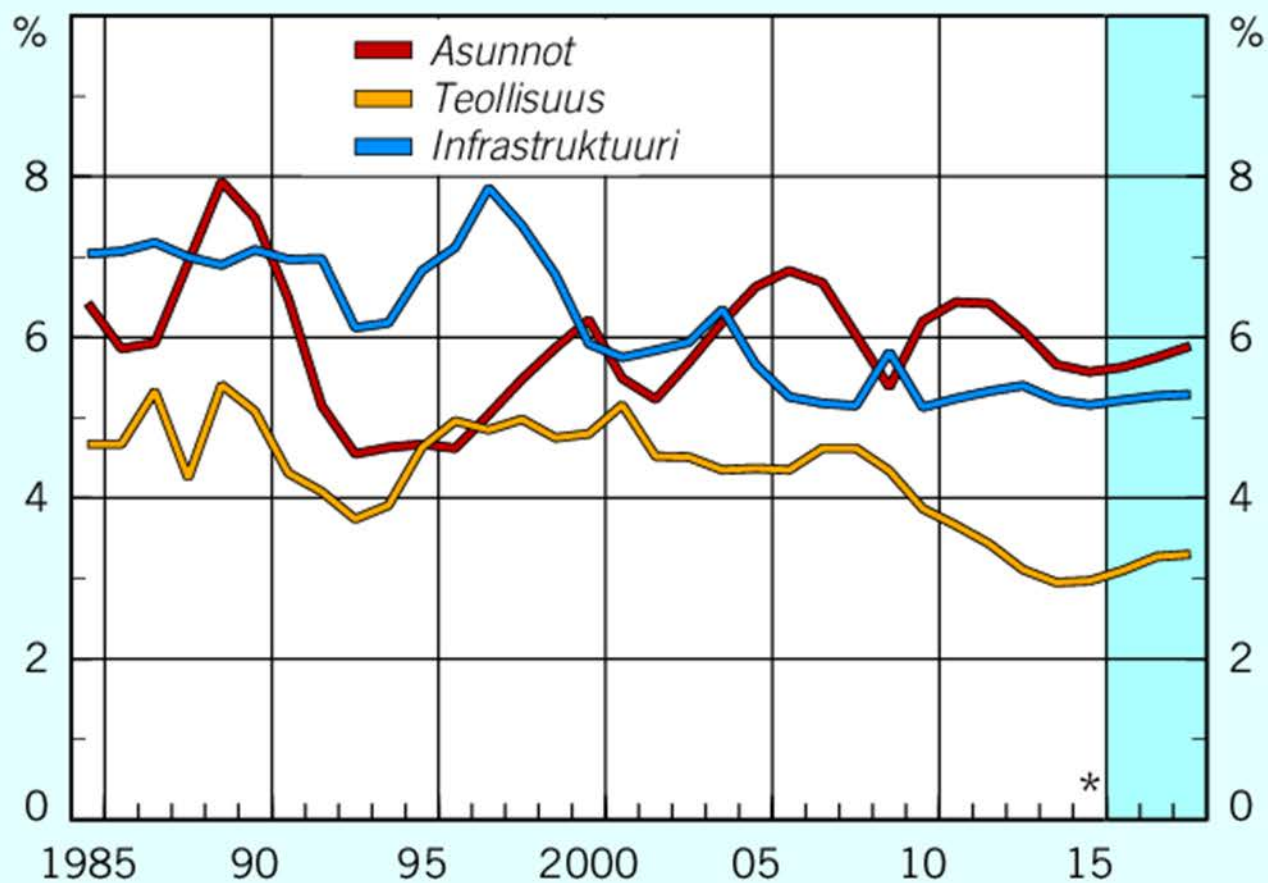

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S16.1/c01b

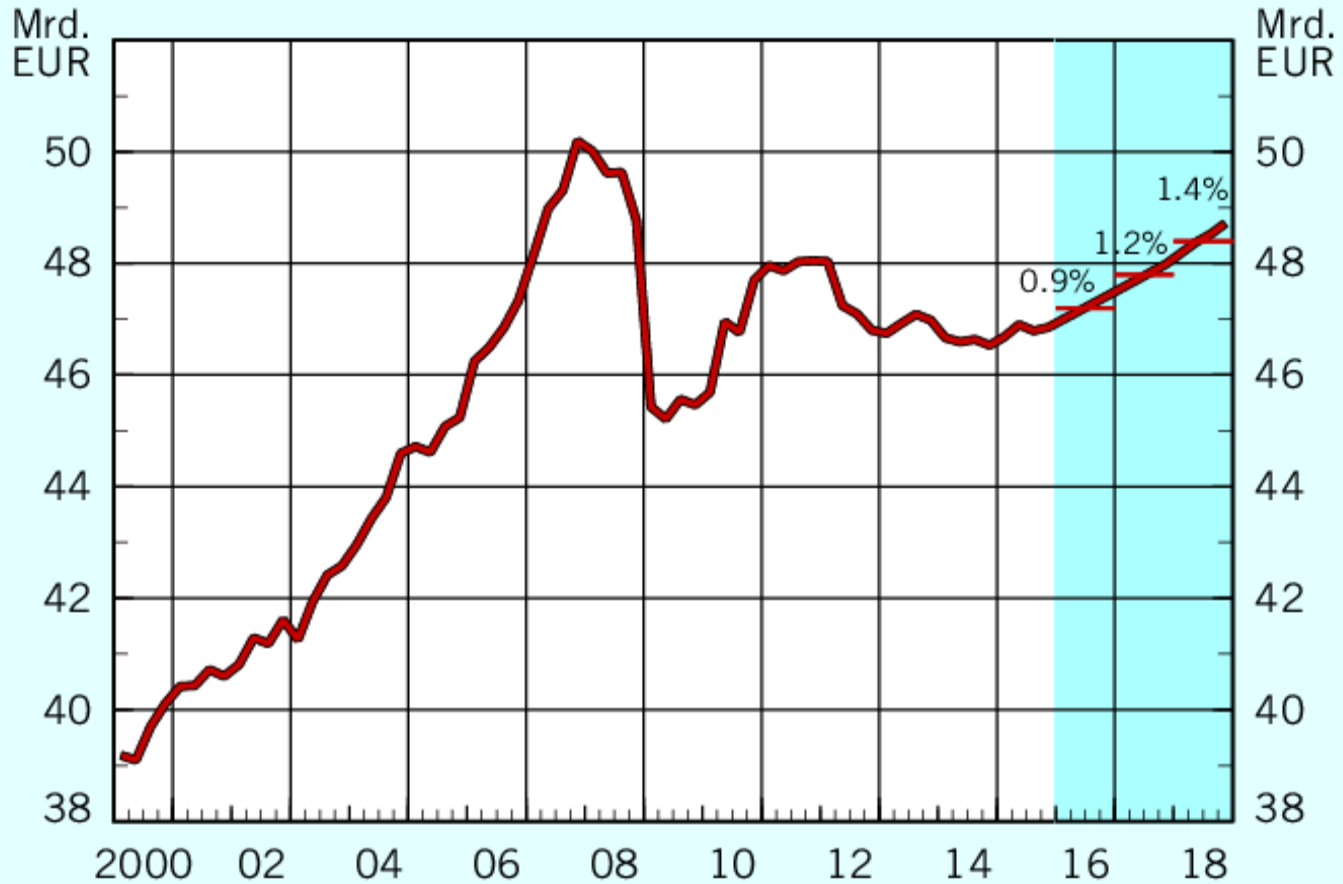

Investoinnit suhteessa BKT:hen

Suomen kokonaistuotanto neljännesvuosittain vuoden 2010 hinnoin, kausitasoitus

Lähde: Tilastokeskus, ennuste ETLA.

ETLA S16.1/z32b

Hallittu turvapaikanhakijoiden virta: vaikutukset julkiseen talouteen ja työttömyysasteeseen

	Turvapaikan hakijat 1000 henkilöä	Julkiset menot milj. euroa	Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä/BKT, %:a		Työttömyysaste, %
2015	33
2016	21	372	-0,1		0,0
2017	17	607	-0,2		0,1
2018	14	774	-0,3		0,3
2019	11	901	-0,3		0,3
2020	9	1018	-0,4		0,4

Työttömyysaste alenee hitaasti

Työllisyys ja työttömyys

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Työlliset, 1000	2483,3	2456,7	2447,3	2436,9	2441,5	2448,3	2465,5
Työvoima, 1000	2690,0	2675,8	2679,3	2688,8	2693,4	2700,8	2716,1
Työttömät,1000	206,6	219,2	231,9	251,9	251,8	252,4	250,6
Työttömyysaste, %	7,7	8,2	8,7	9,4	9,4	9,3	9,1
Työllisyysaste,%	69,0	68,5	68,4	68,4	68,7	69,1	69,8

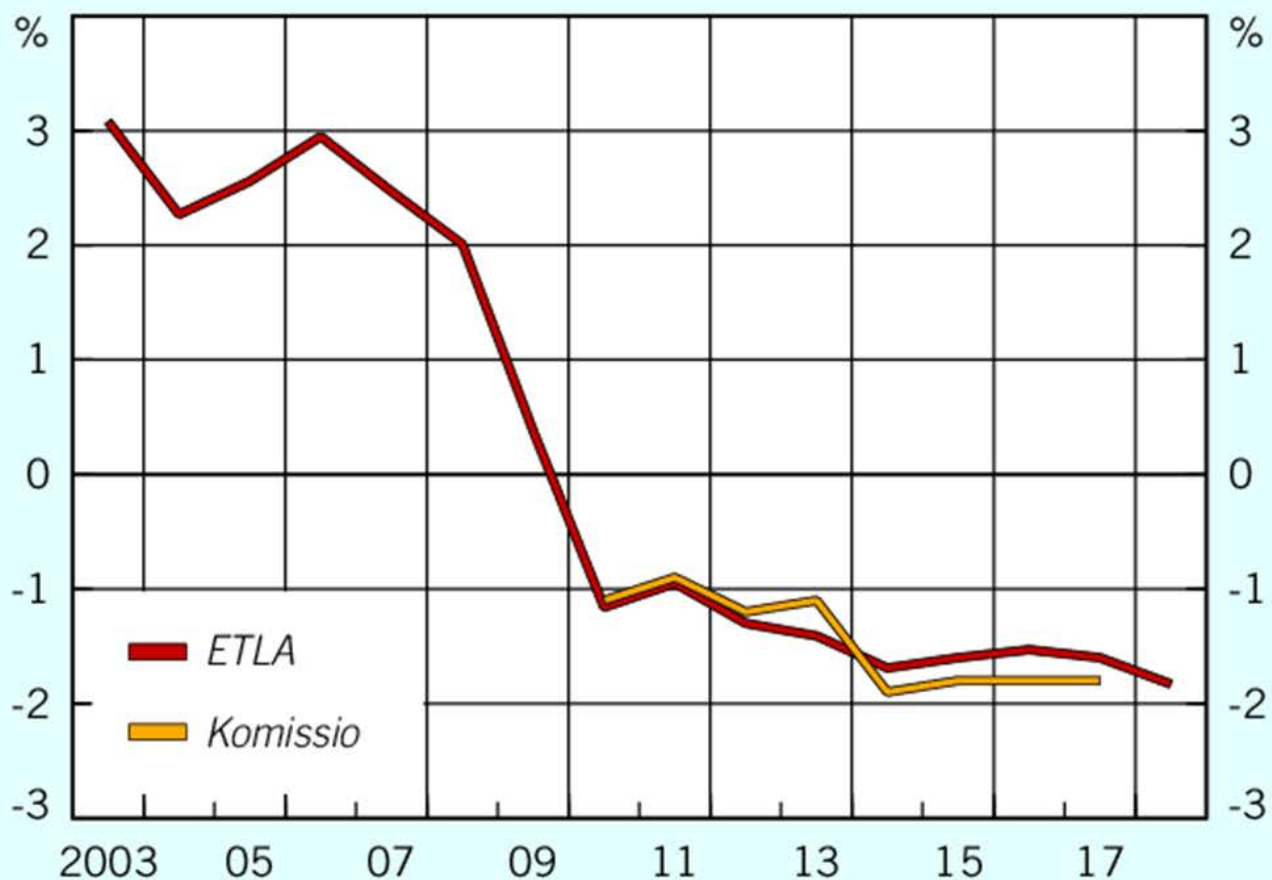
Suomen julkinen talous tasapainottuu hitaasti sopeutustoimista huolimatta

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä/BKT,%	-2,6	-3,2	-3,1	-2,7	-2,6	-2,4	-2,1	-1,9
Julkisyhteisöjen rakenteellinen rahoitusjäämä/BKT,%	-1,1	-1,9	-1,6	-1,5	-1,6	-1,8		-1,9?
EMU-velka /BKT,%	55,8	59,3	62,6	63,9	65,9	67,1	67,9	67,9
Valtion velka/BKT, %	44,1	46,3	48,9	50,0	51,4	52,2	53,2	53,4
Veroaste	43,9	44,0	44,7	44,4	44,2	44,0	43,8	43,3

Vuotta 2015 koskevat ennakkotiedot ovat muuttuneet TK:n uusimmassa (16.3.) arviossa: Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä/BKT, %: -2,7 %; EMU-velka/BKT, %: 63,1 %. Jos luvut pysyvät tällaisina, vuosille 2016-2020 on tehtävä tasotarkistus.

Rakenteellinen budjettitasapaino

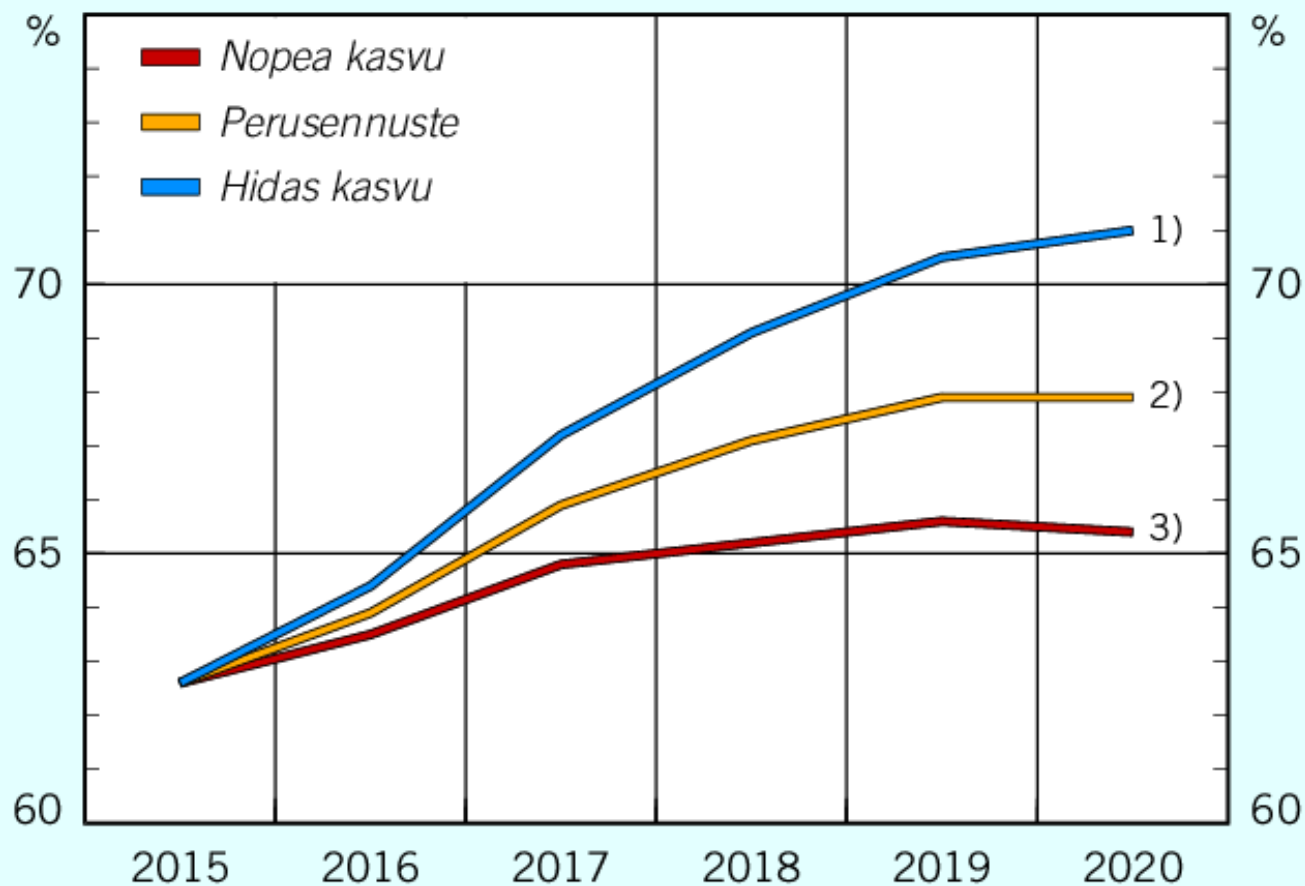

Komission arvio perustuu helmikuussa 2015 julkaistuun ennusteeseen.

Suomen talouskehityksen vaihtoehtoiset skenaariot

Julkisen talouden EMU-velka, % BKT:sta

- 1) BKT:n kasvu 2016-2020 keskimäärin 1.2 % / vuosi
- 2) BKT:n kasvu 2016-2020 keskimäärin 1.4 % / vuosi
- 3) BKT:n kasvu 2016-2020 keskimäärin 1.7 % / vuosi

ETLA S16.1/b239d2

Keskeiset riskit

- Kiinan talouden kehitys ja sen vaikutukset rahoitusmarkkinoille
- Euroalueen maiden velkojen hoito ja sen vaikutukset rahoitusmarkkinoille
- Krimin ja Ukrainan kriisin kärjistymisen ja uudet talouspakotteet
- Syyrian kriisin mahdollinen kärjistymisen
- Yhdysvaltojen talousdynamiikka, budjettialijäämän hoito, presidentinvaalikampanja
- Öljyn hinta (tuottajamaiden ongelmat vs. ylituotanto)
- Syntyykö yhteiskuntasopimus, pysyvätkö työmarkkinat rauhallisina, koheneeko Suomen kilpailukyky?

Talouspolitiikan painopisteet lähivuosina

- Euroalueen talouden vakauttaminen (lyhyen ja pitkän aikavälin keinot)
- Julkisen talouden tasapainottamisen jatkaminen keskipitkällä aikavälillä kasvua oleellisesti vaarantamatta
- Pitkän aikavälin ns. kestävyysvajeen pienentäminen työuria pidentämällä ja julkisen sektorin tehokkuutta parantamalla
 - Hallituksen **rakennepoliittinen ohjelma täytyy panna toimeen.**
 - Eläkeuudistus on hallinnassa, sote-ratkaisun palikat taas sekaisin
- **Kustannuskilpailukyvyn kohentaminen ja Suomen tuotannollisen perustan vahvistaminen**
 - Kilpailukykyhypyn toteutus (yhteiskuntasopimuksella tai muuten)
 - Maltillisen palkkaratkaisun jatko (mitoitus + neuvottelujärjestelmä)
 - Ns. reaalista (laadullista) kilpailukykyä kohennettava (eri työryhmien ehdotukset pohjana) ja investointeja Suomeen lisättävä